

Tadeusz Wołoszyn

"Seelsorge als Sorge um Menschen", Karl Frielingsdorf, Günther Stöcklin, Mainz 1976 : [recenzja]

Collectanea Theologica 48/4, 205-206

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Karl FRIELINGS DORF — Günther STÖCKLIN, *Seelsorge als Sorge um Menschen*, Mainz 1976, Matthias-Grünwald-Verlag, s. 204.

Przedmiotem omawianej publikacji jest zagadnienie pięciu modeli psychologiczno-pastoralnych dokształcania pracowników duszpasterstwa. Skonstruowano je w oparciu o wiedzę teologiczno-psychologiczną. Troska bowiem o zbawienie człowieka jest jednocześnie troską o samego człowieka, o jego rozwój. Poszczególne modele proponują własne teorie i zawierają praktyczne ćwiczenia, z którymi czytelnik może się zapoznać, a także je przeprowadzić. Treść wyżej wspomnianych modeli stanowią: narady duszpasterskie, psychoterapeutyczne dokształcanie kapłanów, zakonników i innych pracowników Kościoła, partnerstwo w zakresie kierowania Kościołem, więź i współpraca, odnalezienie tożsamości osobistej i zawodowej oraz wiary. Tym zagadnieniom poświęcono najwięcej uwagi.

Większa humanizacja pracy duszpasterskiej, głębsze uwzględnianie elementów ludzkich — to cele, które przyświecały autorom. Przybliżając duszpasterzom różne metody psychologiczne, pragną im w tym pomóc. Przytoczone w książce modele można samemu weryfikować i ulepszać. Za autorami trzeba zaznaczyć, że w pracy duszpasterskiej, zwłaszcza od strony emocjonalnej i praktycznej, szczególnie pomaga znajomość psychoanalizy, psychologii zachowań, psychologii społecznej i psychoterapii. Jednakże aspekt teologiczny, wspólna refleksja religijna zmierzająca do medytacji i ofiary eucharystycznej jest elementem podstawowym życia Kościoła.

Warto dodać, że w oparciu o podane modele przeprowadzono szereg kursów zwłaszcza dla księży. Eksperymentowano je około 85 razy, z udziałem więcej niż 1900 uczestników. Kursy te odbywały się w odstępie rocznym dla tych samych uczestników. Struktury wspomnianych kursów były uzupełniane przez dalszą pracę w małych grupach regionalnych. W ten sposób kursy te zobowiązują ich uczestników do samodzielnego studium teoretycznego, podejmowanego dla ciągłego doskonalenia swoich działań duszpasterskich.

Coraz więcej kapłanów i współpracowników zaangażowanych w pracy duszpasterskiej nie daje sobie rady z problemami i potrzebami człowieka współczesnego, które nieustannie narastają. Toteż narada duszpasterska uzyskuje na znaczeniu. Np. autorzy dużą wagę przywiązują do narad nad zagadnieniem więzi międzyludzkiej. Zmieniające się bowiem warunki życia zbiorowego, wywołane m.in. procesami industrializacji i urbanizacji, sprawiają, że stosunki międzyludzkie podlegają z jednej strony stałemu zacieśnianiu i rozbudowie, a z drugiej coraz większej formalizacji i depersonalizacji. Pojawia się szereg zjawisk niezdrowych, destruktywnych, jak znieczulica moralna, zawiść, przesady, agresja, wrogość. W związku z tym działalność duszpasterska zależy nie tylko od kwalifikacji teologicznych kapłana i jego współpracowników, od ich obowiązkowości, odpowiedzialności, lecz także od tego, jak ci duszpasterze współżyją, współpracują ze sobą i całym Kościołem lokalnym. W dużym stopniu decyduje to o efektywności pracy duszpasterskiej, o internalizacji norm i wartości przekazywanych. Z tego względu w omawianej publikacji spotkamy informacje, które dotyczą więzi międzyludzkiej, szereg ćwiczeń związanych z interakcją, cenne obserwacje i krytyczne uwagi o tematyce i celu przeprowadzanych kursów. Dużo miejsca poświęcono psychoanalitycznemu modelowi osobowości, a szczególnie takim mechanizmom, jak racjonalizacja, projekcja, obronna identyfikacja, fantazjowanie, marzenia, izolacja, negatywizm, regresja, czyli cofanie się do dawnych, bardziej infantylnych form zachowania, rezygnacja jako najbardziej niebezpieczny mechanizm obronny, represja, czyli wyparcie ze świadomości bolesnych przeżyć.

Autorzy doceniają zastosowanie psychoterapii w duszpasterstwie, konstruując odpowiedni model, w skład którego wchodzi między innymi za-

bawa jako narzędzie oddziaływania, doświadczenie w małej grupie, doświadczenie i odkrycie wiary.

Książka jest skierowana do wszystkich kapłanów i ich współpracowników, którzy albo w ogóle nie mają fachowego wykształcenia antropologicznego, albo dość małe. Przedstawione modele psychologiczno-pastoralne mogą służyć teologom i spowiednikom do lepszego rozumienia współczesnego człowieka, jego potrzeb i problemów, i do lepszego pokierowania nim. Autorzy polecają tę książkę przede wszystkim tym, którzy wcześniej odbyli kursy przygotowawcze. Przeznaczają ją również ludziom odpowiedzialnym za formację teologiczną pracowników duszpasterstwa. Autorzy chcą także ukazać za pomocą wypróbowanych modeli możliwość i konieczność ciągłej formacji duszpasterskiej.

ks. Tadeusz Wołoszyn SJ, Warszawa

Hubert FRANKEMÖHLE, *Jesus von Nazareth*, Mainz 1976, Matthias-Grünewald-Verlag, s. 192.

Autor jest świeckim teologiem katolickim, a książkę niniejszą napisał na zamówienie A. Exelera, który jest jednym z inicjatorów serii *Projekte zur theologischen Erwachsenenbildung*. Pozycja stanowi czwarty tom z tej serii. Zgodnie z założeniem serii autor przeznaczył ją na pierwszym miejscu jako pomoc dla tych, którzy urządzają parafialne lub międzyparafialne ośrodki teologicznego kształcenia dorosłych, oraz dla animatorów katechizacji w starszych klasach liceum.

Frankemöhle rozpracował w swej książce pięć wielkich tematów chrystologicznych, szczególnie aktualnych w krajach języka niemieckiego, a może także i poza tymi krajami. Tematy te wyrosły z zapotrzebowania społecznego wielokonfesyjnych skupisk ludzkich zachodniej Europy. Nie ma wprawdzie Jezusa protestanckiego lub katolickiego, luterańskiego czy kalwińskiego, świeckiego lub klerykalnego, ale istnieją różnego rodzaju akcenty w nauczaniu i pojmowaniu osoby Jezusa z Nazaretu. Jedni mocniej podkreślają bóstwo Jezusa, inni kładą większy nacisk na Jego wymagania etyczne. Inaczej również pytają o to, kim był Jezus, ludzie świeccy różnego stanu i zawodu, niż księża i teologowie.

Dla tych racji w owych pięciu tematach chrystologicznych, stanowiących rozdziały książki, autor objął szeroki zakres problemów. W rozdziale pierwszym *Ziemski Jezus czy Chrystus wiary* omawia np. takie tematy szczegółowe jak Bóstwo Jezusa, zainteresowanie Jezusem u ateistów, ziemski Jezus jako Chrystus wiary, czyli prawdziwy człowiek i prawdziwy Bóg, wielość interpretacji osoby Jezusa w Nowym Testamencie i w teologii współczesnej, różnorodność interpretacji w historii Kościoła, przejawiająca się m.in. w sztuce sakralnej, oraz podstawa tej różnorodności obrazów Chrystusa w ziemskim Jezusie. W następnych dwóch rozdziałach autor omawia tradycyjne zagadnienie *Roszczenia Jezusa*, zawarte w Jego postępowaniu i w Jego nauczaniu, oraz chrystologię ukrytą w ewangelicznych opisach postępowania Jezusa i w ewangelicznych ujęciach Jego przepowiadania. Rozdział czwarty poświęcił autor etyce, jaką zastosował Jezus w swoim życiu, oraz wezwaniu ludzi do przyjęcia tej etyki. Wreszcie rozdział ostatni poświęca misterium paschalnemu Jezusa Chrystusa, uwypuklając znaczenie zbawcze Jego osoby dla ludzi wszechczasów i dla świata współczesnego.

Każdy rozdział poprzedzają wskazówki dydaktyczne, projekty celów jednostki tematycznej oraz wskazówki metodyczne. Zamykają zaś temat „bodźce do dyskusji” (w formie pytań, ostrego postawienia problemu lub tzw. zdań kontrastowych, wypisanych z różnych publikacji współczesnych), projekty zastosowania środków audiowizualnych oraz spis literatury pomocniczej, którą należałoby polecić uczestnikom do samodzielnego czytania